

Dokument s plenarne sjednice

A8-0173/2016

4.5.2016

IZVJEŠĆE

o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom
(2015/2065(INI))

Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

Izvjestitelj: Edward Czesak

Izvjestiteljica za mišljenje (*):
Mairead McGuinness, Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj

(*) Pridruženi odbori – članak 54. Poslovnika

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
EXPLANATORY STATEMENT.....	17
MIŠLJENJE ODBORA ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ(*).....	19
REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U NADLEŽNOM ODBORU	25

(*) Pridruženi odbori – članak 54. Poslovnika

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom (2015/2065(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije upućenu Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 15. srpnja 2014. pod nazivom „Rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi među poduzećima u lancu opskrbe hranom” (COM(2014)0472),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o nepoštenim trgovačkim praksama među poduzećima u lancu opskrbe hranom (COM(2016)0032),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije upućenu Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 28. listopada 2009. pod nazivom „Bolje funkcioniranje lanca opskrbe hranom u Europi” (COM(2009)0591),
- uzimajući u obzir Zelenu knjigu Komisije od 31. siječnja 2013. pod nazivom „Nepoštene trgovačke prakse među poduzećima u opskrbnom lancu prehrambenih i neprehrambenih proizvoda u Europi” (COM(2013)0037),
- uzimajući u obzir pisanu izjavu Europskog parlamenta br. 0088/2007 naslovljenu „Provođenje istrage i pružanje zaštite od zlouporabe moći velikih trgovačkih lanaca u Europskoj uniji”,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. rujna 2010. o pravednim prihodima za poljoprivrednike: bolje funkcioniranje lanca opskrbe hranom u Europi¹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. siječnja 2012. o neuravnoteženosti u lancu opskrbe hranom²,
- uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora od 12. studenog 2013. o Zelenoj knjizi Komisije pod nazivom „Nepoštene trgovačke prakse među poduzećima u opskrbnom lancu prehrambenih i neprehrambenih proizvoda u Europi”,
- uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o sektoru velikih trgovaca na malo - trendovi i učinci na poljoprivrednike i potrošače³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. siječnja 2016. o godišnjem izvješću o politici tržišnog natjecanja EU-a⁴, a posebno njezin stavak 104.,

¹ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2010)0302.

² Usvojeni tekstovi, P7_TA(2012)0012.

³ SL L 255, 14.10.2005., str. 44.

⁴ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0004.

- uzimajući u obzir Odluku Komisije od 30. srpnja 2010. o uspostavi Foruma na visokoj razini za bolje funkcioniranje lanca opskrbe hranom¹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 5. srpnja 2011. o učinkovitijem i pravednijem maloprodajnom tržištu²,
- uzimajući u obzir studiju pod naslovom „Nadgledanje provedbe načela dobre prakse u vertikalnim odnosima u lancu opskrbe hranom” koju je poduzeće Areté srl izradilo za Komisiju (siječanj 2016.),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. prosinca 2013. o Europskom akcijskom planu za maloprodajni sektor u korist svih sudionika³,
- uzimajući u obzir Direktivu 2006/114/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o zavaravajućem i komparativnom oglašavanju⁴,
- uzimajući u obzir Direktivu 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama⁵,
- uzimajući u obzir Direktivu 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o nepoštenoj poslovnoj praksi trgovca prema potrošaču na unutarnjem tržištu⁶,
- uzimajući u obzir istragu arbitra za prehrambeni kodeks Ujedinjenje Kraljevine o trgovačkom lancu Tesco Plc od 26. siječnja 2016.,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 93/13/EEZ o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima⁷,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 261/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1234/2007 u pogledu ugovornih odnosa u sektoru mlijeka i mliječnih proizvoda⁸,
- uzimajući u obzir izvješće o napretku Inicijative lanca opskrbe iz srpnja 2015.,
- uzimajući u obzir izvješće organizacije *Consumers International* naslovljeno „Odnos supermarketa i dobavljača – Koje su implikacije za potrošače? ” iz 2012.,
- uzimajući u obzir univerzalni okvir za procjenu održivosti prehrambenih i poljoprivrednih sustava (SAFA) koje je razvio FAO,
- uzimajući u obzir iznimno kritično stanje s kojim su suočeni poljoprivrednici i poljoprivredne zadruge, posebno u sektorima mlijeka i mliječnih proizvoda, svinjetine, govedine, voća, povrća i žitarica;

¹ SL L 210, 3.8.2010., str. 4.

² Usvojeni tekstovi, P7_TA(2011)0307.

³ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0580.

⁴ SL L 376, 27.12.2006., str. 21.

⁵ SL L 48, 23.2.2011., str. 1.

⁶ SL L 149, 11.6.2005., str. 22.

⁷ SL L 95, 21.4.1993., str. 29.

⁸ SL L 94, 30.3.2012., str. 38.

- uzimajući u obzir članak 52. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača te mišljenje Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj (A8-0173/2016),
- A. budući da su nepoštene trgovačke prakse ozbiljan problem, prisutan u mnogim gospodarskim sektorima; budući da je izvješćem Komisije od 29. siječnja 2016. o nepoštenim trgovačkim praksama među poduzećima u lancu opskrbe hranom (COM(2016)0032) potvrđeno da do takvih praksi može doći u svim dijelovima lanca opskrbe hranom; budući da je taj problem posebno očit u lancu opskrbe hranom i da ima negativne učinke na najslabiju kariku lanca; budući da su taj problem potvrdili svi subjekti u lancu opskrbe hranom i mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje; budući da su Komisija, Parlament i Europski gospodarski i socijalni odbor u više navrata ukazivali na problem nepoštene trgovačke prakse;
- B. budući da je „nepravda” u lancu opskrbe hranom teško tumačiti kao kršenje trenutnog zakona o tržišnom natjecanju jer su njegovi postojeći alati učinkoviti samo u slučaju nekih oblika nekonkurentskog ponašanja;
- C. budući da treba uzeti u obzir veličinu i stratešku važnost lanca opskrbe hranom za Europsku uniju; budući da taj sektor zapošljava više od 47 milijuna ljudi u EU-u, s udjelom od oko 7 % u bruto dodanoj vrijednosti na razini EU-a, i da se ukupna vrijednost tržišta EU-a za proizvode povezane s maloprodajnom trgovinom hranom procjenjuje na 1,05 milijardi eura; budući da sektor maloprodajnih usluga predstavlja 4,3 % BDP-a i 17 % malih i srednjih poduzeća u EU-u¹; budući da 99,1 % poduzeća iz prehrambenog sektora čine mala i srednja poduzeća te mikropoduzeća;
- D. budući da subjekti u lancu opskrbe hranom imaju veliku korist od jedinstvenog tržišta i da trgovina hranom ima sve važniju prekograničnu dimenziju te da je od posebne važnosti za funkcioniranje unutarnjeg tržišta; budući da prekogranična trgovina među državama članicama Europske unije predstavlja 20 % ukupne proizvodnje hrane i pića u EU-u; budući da 70 % ukupnog izvoza prehrambenih proizvoda država članica odlazi u druge zemlje članice Europske unije;
- E. budući da su se posljednjih godina dogodile važne strukturne promjene u lancu trgovine hranom među poduzećima i da one uključuju visoku koncentraciju i snažnu vertikalnu i prekograničnu integraciju subjekata koji djeluju u sektoru proizvodnje te posebno u sektorima prerade i maloprodaje, kao i u stadijima koji prethode proizvodnji;
- F. budući da subjekti koji sudjeluju u lancu opskrbe hranom prijavljuju uglavnom sljedeće nepoštene trgovačke prakse:
- kašnjenje u plaćanjima;
 - ograničen pristup tržištu;
 - jednostrane ili retroaktivne izmjene uvjeta ugovora;

¹ Eurostat, 2010.

- nedovoljno detaljne ili dvosmislene informacije o uvjetima ugovora;
 - odbijanje sklapanja pisanog ugovora;
 - iznenadan i neobrazložen raskid ugovora;
 - nepošten prijenos komercijalnog rizika;
 - zahtijevanje plaćanja za robu ili usluge koje za jednu od ugovornih strana nemaju vrijednost;
 - naplaćivanje fiktivnih usluga;
 - prijenos troškova prijevoza i skladištenja na dobavljače;
 - prisilno sudjelovanje u popustima, naplaćivanje za bolje pozicioniranje proizvoda u trgovinama i druge dodatne naknade;
 - prijenos troškova promidžbe proizvoda na mjestima prodaje na dobavljača;
 - nametanje bezuvjetnog vraćanja neprodane robe;
 - vršenje pritiska da bi se smanjile cijene;
 - sprečavanje trgovinskih partnera da robu nabavljaju iz drugih država članica (teritorijalna ograničenja opskrbe);
- G. budući da je pokrenuta poljoprivrednu proizvodnju nemoguće zaustaviti i da su poljoprivredni proizvodi kvarljivi te da su stoga poljoprivrednici posebno ugroženi nepoštenim poslovnim praksama u lancu opskrbe hranom;
- H. budući da proizvođači ponekad posluju s gubitkom nakon pregovora s drugim subjektima u prehrambenom lancu, npr. u slučajevima umanjenja vrijednosti i smanjenja cijena u supermarketima;
- I. budući da se kod neravnopravnih trgovačkih odnosa među partnerima u lancu opskrbe hranom pojavljuju nepoštene trgovačke prakse do kojih dolazi zbog razlika u pregovaračkim moćima u poslovnim odnosima i koje su posljedica sve veće koncentracije tržišne moći u rukama malobrojnih multinacionalnih grupacija te budući da se tim razlikama ugrožavaju mali i srednji proizvođači;
- J. budući da nepoštene trgovačke prakse mogu imati štetne posljedice na pojedinačne subjekte u lancu opskrbe hranom, posebice u slučaju poljoprivrednika i malih i srednjih poduzeća, koje pak mogu utjecati na cjelokupno gospodarstvo EU-a, kao i na krajnje potrošače ograničenjem izbora proizvoda i pristupa novim i inovativnim dobrima; budući da nepoštene trgovačke prakse mogu utjecati na pregovore o cijenama među poduzećima, uzrokovati smanjenje prekogranične trgovine u EU-u i ometati pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta; budući da, prije svega, nepoštene prakse mogu reducirati ulaganja i inovativnost u poduzećima, među ostalim i u sektorima zaštite okoliša, uvjeta rada i dobrobiti životinja, zbog smanjenih prihoda i nedostatne sigurnosti te da ih mogu dovesti do obustavljanja proizvodnje, prerade i trgovine;

- K. budući da nepoštene trgovačke prakse predstavljaju prepreku razvoju i dobrom funkcioniranju unutarnjeg tržišta te da ozbiljno ometaju ispravno funkcioniranje tržišta;
- L. budući da zbog utjecaja nepoštenih trgovačkih praksi poduzeća slabije pregovaračke moći mogu imati prekomjerne troškove ili ostvariti prihode manje od očekivanih te da u njima može doći do pretjerane proizvodnje i rasipanja hrane;
- M. budući da bi zbog nepoštenih trgovačkih praksi potrošači mogli ostati zakinuti za raznovrsnost ponude, kulturno nasljeđe i maloprodajne centre;
- N. budući da su mala i srednja poduzeća te mikropoduzeća, koja čine više od 90 % europske gospodarske strukture, posebno podložna utjecajima nepoštenih trgovačkih praksi i da ih njihov utjecaj pogađa više nego velika poduzeća, zbog čega im je otežan opstanak na tržištu, poduzimanje novih ulaganja u proizvode i tehnologiju te inovativnost, a malim i srednjim poduzećima je teže proširiti djelovanje, uključujući prekograničnu trgovinu na jedinstvenom tržištu; budući da se mala i srednja poduzeća obeshrabruje da se upuste u trgovačke odnose mogućnošću da im budu nametnute nepoštene trgovačke prakse;
- O. budući da nepoštene trgovačke prakse nisu prisutne samo u lancu opskrbe hranom već su u jednakoj mjeri prisutne i u lancima opskrbe koji nisu povezani s hranom poput onih u konfekcijskoj i automobilskoj industriji;
- P. budući da su mnoge države članice uvele različite načine za borbu protiv nepoštenih trgovačkih praksi, u nekim slučajevima dobrovoljnim i samoregulatornim sustavima, a u drugim odgovarajućim nacionalnim propisima; budući da je to dovelo do velikih odstupanja i diversifikacije među državama u pogledu razine, prirode i oblika pravne zaštite; budući da neke države u tom području nisu poduzele nikakve mjere;
- Q. budući da su neke od država članica koje su se u početku protiv nepoštenih trgovačkih praksi borile dobrovoljnim pristupima kasnije odlučile te prakse suzbijati u okviru zakonodavstva;
- R. budući da pravo o tržišnom natjecanju samo djelomično pokriva nepoštene trgovačke prakse;
- S. budući da bi europsko pravo o tržišnom natjecanju trebalo omogućiti potrošačima pristup velikom izboru kvalitetnih proizvoda s konkurentnim cijenama te zajamčiti poduzećima poticaj na ulaganje i inovaciju pružajući im jednaku priliku da predstavljaju kvalitete svojih proizvoda bez opasnosti da ih nepoštene trgovačke prakse neopravdano istisnu s tržišta;
- T. budući da europsko pravo o tržišnom natjecanju treba omogućiti krajnjem potrošaču da kupuje robu po konkurentnim cijenama, no također i zajamčiti slobodno i pošteno tržišno natjecanje među poduzećima, posebice kako bi ih se potaknulo na inovacije;
- U. budući da „čimbenik straha” igra ulogu u trgovačkim odnosima u slučajevima u kojima slabija strana ne može djelotvorno upotrijebiti svoja prava i ne želi uložiti pritužbu o nepoštenim trgovačkim praksama koje joj je nametnula jača strana iz straha da će ugroziti trgovački odnos;

- V. budući da funkcioniranje lanca opskrbe hranom utječe na svakodnevicu građana EU-a s obzirom na to da se oko 14 % izdataka njihovih kućanstava troši na hranu;
- W. budući da lanac opskrbe hranom čine mnogi subjekti, uključujući proizvođače, trgovce na malo i posrednike, te da se nepoštene trgovačke prakse mogu manifestirati na različitim razinama lanca;
- X. budući da „čimbenik straha” znači da se mali dobavljači neće moći na djelotvoran način koristiti svojim pravom, ako se ono uvede, da se obrate sudu te da će se prije opredijeliti za druge, jeftinije i pristupačne mehanizme kao što je na primjer mirenje uz sudjelovanje neovisnog arbitra;
- Y. budući da Inicijativa za opskrbeni lanac ima velika ograničenja, poput činjenice da ne postoje kazne za neispunjavanje obveza i nemogućnosti ulaganja povjerljivih pritužbi, zbog kojih ona ne može biti djelotvorno sredstvo u borbi protiv nepoštenih trgovačkih praksi;
1. pozdravlja korake koje je Komisija dosad poduzela u cilju borbe protiv nepoštenih trgovačkih praksi kako bi osigurala uravnoteženije tržište i kako bi se prevladala trenutačna fragmentiranost do koje dolazi zbog različitih nacionalnih pristupa rješavanju problema nepoštenih trgovačkih praksi u EU-u, no ističe da ti koraci nisu dovoljni kako bi se suzbile nepoštene trgovačke prakse; pozdravlja gore navedeno izvješće Komisije od 29. siječnja 2016. kao i dugo očekivanu popratnu studiju o nadzoru provedbe načela dobre prakse u vertikalnim odnosima u lancu opskrbe hranom, no prima na znanje i zaključke iz tog izvješća kojima se ne otvara put stvaranju zajedničkog okvira za rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi na razini EU-a;
 2. pozdravlja korake koje je poduzeo Forum na visokoj razini za bolje funkcioniranje lanca opskrbe hranom i uspostavljanje platforme stručnjaka za prakse među poduzećima koji su sastavili popis, opis i ocjene trgovačkih praksi koje se mogu okarakterizirati kao posebno nepravedne;
 3. uzima u obzir uspostavu i razvoj Inicijative za opskrbeni lanac koja ima važnu ulogu u promicanju kulturne promjene i poboljšanja poslovne etike i koja je dovela do usvajanja niza načela dobre prakse za vertikalne odnose u lancu opskrbe hranom te dobrovoljnog okvira za provedbu tih načela, u kojem već u drugoj godini njegova postojanja sudjeluje preko tisuću poduzeća iz cijelog EU-a, a većim dijelom su to mala i srednja poduzeća; pozdravlja dosad ostvareni napredak i smatra da bi se naporima za promicanje poštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom trebao postići stvaran učinak, no da se oni trenutačno ne mogu smatrati dostatnima za rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom; ipak ističe da se učinkovitost Inicijative za opskrbeni lanac, prepoznata i u nedavnom izvješću Komisije i u vanjskoj procjeni, umanjuje brojnim nedostacima kao što su problemi s upravljanjem, ograničena transparentnost, manjak mjera provedbe zakona i kazni, manjak učinkovitih mjera protiv nepoštenih trgovačkih praksi te činjenica da se individualne anonimne pritužbe potencijalnih žrtava nepoštenih trgovačkih praksi, kao ni samoinicijativne istrage nezavisnih tijela, ne uzimaju u obzir, što dovodi do podzastupljenosti prije svega malih i srednjih poduzeća i poljoprivrednika koji bi mogli smatrati da Inicijativa za opskrbeni lanac nije prikladna za ispunjavanje svoje svrhe; preporučuje da se slične inicijative lanca opskrbe uvedu i u drugim relevantnim neprehrambenim sektorima;

4. no žali zbog toga što mogućnosti za rješavanje sporova koje se promiču Inicijativom za opskrbeni lanac još nisu iskušane u praksi, što znači da se procjena njihove djelotvornosti temelji na teoretskoj procjeni; zabrinut je zbog toga što nijedan konkretan slučaj nije ispitan kako bi se procijenila uloga Inicijative za opskrbeni lanac u rješavanju problema nepoštenih trgovačkih praksi, kao i zbog toga što nije provedena detaljnija analiza u pogledu prikupljanja podataka o zaprimljenim i riješenim pritužbama; smatra da se zbog toga što nije provedena takva detaljna procjena otežava sveukupna procjena Inicijative; razočaran je izjavom iz gore spomenute studije Aretéa o učinkovitosti Inicijative za opskrbeni lanac da se „dosadašnja postignuća Inicijative za opskrbeni lanac mogu činiti veoma skromnima ako se uspoređuju sa stvarnom ili percipiranom veličinom i ozbiljnošću problema nepoštenih trgovačkih praksi”;
5. prima na znanje da su u okviru Inicijative za opskrbeni lanac uspostavljene nacionalne platforme organizacija i poduzeća koji sudjeluju u lancu opskrbe hranom u svrhu poticanja dijaloga, promicanja uvođenja i razmjene poštenih trgovačkih praksi i nastojanja da se okončaju nepoštene trgovačke prakse, no postavlja pitanje jesu li one zaista učinkovite; ipak, ističe da neke nacionalne platforme nisu ispunile te ciljeve te su, kao na primjer u slučaju Finske, poljoprivrednici napustili platformu; odlučuje potaknuti i stimulirati države članice da s pomoću odgovarajućih instrumenata temeljitije istraže pritužbe ili nesukladnosti na koje im ukazu te nacionalne platforme;
6. smatra da je potrebno proširiti načela dobre prakse i popis primjera poštenih i nepoštenih praksi u vertikalnim odnosima u lancu opskrbe hranom te da ih treba učinkovito primjenjivati;
7. pozdravlja studiju o izboru i inovacijama u sektoru maloprodaje koju Komisija trenutačno provodi; smatra da bi ona trebala biti ključna za pojašnjavanje razvoja izbora i inovacija i poticaja za iste na razini cjelokupnog tržišta;
8. pozdravlja razvoj alternativnih i neformalnih mehanizama za rješavanje sporova i pravnu zaštitu, posebice pomoću posredovanja i prijateljskih sporazuma;
9. napominje da je, ako postoje nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, to protivno osnovnim pravnim načelima;
10. osuđuje prakse kojima se iskorištava neravnoteža pregovaračke moći među gospodarskim subjektima i koje imaju nepovoljan učinak na ugovornu slobodu;
11. ističe da kad strane koje su u boljem pregovaračkom položaju nametnu nepoštene trgovačke prakse, one negativno utječu na cijeli lanac opskrbe hranom, uključujući i zapošljavanje, na uštrb izbora za potrošače, kvalitete, raznolikosti i inovativnosti proizvoda u ponudi; naglašava da takve prakse mogu ograničiti konkurentnost poduzeća i ulaganja te dovesti poduzeća u situaciju da štede na uštrb plaća, radnih uvjeta ili kvalitete sirovina;
12. ponavlja da su slobodno i pošteno tržišno natjecanje, uravnoteženi odnosi svih aktera, sloboda ugovaranja i snažna i djelotvorna primjena relevantnog zakonodavstva – zahvaljujući kojima je moguće zaštititi sve gospodarske subjekte u lancu opskrbe hranom neovisno o njihovom zemljopisnom položaju – od ključne važnosti za pravilno funkcioniranje lanca opskrbe hranom i jamčenje sigurnosti opskrbe hranom;

13. ističe potrebu za izgradnjom uzajamnog povjerenja među partnerima u lancu opskrbe koje će se zasnivati na načelu slobode ugovaranja i odnosima na obostranu korist; naglašava da jake ugovorne strane imaju korporativnu socijalnu odgovornost da ograniče svoj položaj tijekom pregovora te da zajedno sa slabijom stranom rade na pronalasku rješenja koje bi bilo na obostranu korist;
14. pozdravlja činjenicu da je Komisija u svojoj Zelenoj knjizi od 31. siječnja 2013. ustvrdila da ne postoji prava ugovorna sloboda ako je pregovaračka moć strana vidljivo različita;
15. uviđa da su nepoštene trgovačke prakse uglavnom prouzročene neravnotežom u dohocima i moći u lancu opskrbe hranom te naglašava da se za njih hitno moraju pronaći rješenja kako bi se poboljšalo stanje poljoprivrednika u prehrambenom sektoru; napominje da prodaja po cijenama nižima od troškova proizvodnje i ozbiljna zlouporaba osnovnih poljoprivrednih namirnica, kao što su mliječni proizvodi te voće i povrće, koje veliki maloprodajni lanci prodaju po pre niskim cijenama kako bi privukli kupce, predstavljaju opasnost za dugoročnu održivost proizvodnje tih namirnica u EU-u; pozdravlja napore, poput inicijative Tierwohl u Njemačkoj, čiji je cilj pomoći poljoprivrednicima da se natječu na temelju odlika svojih proizvoda;
16. ističe kako nepoštene trgovačke prakse imaju ozbiljne negativne posljedice za poljoprivrednike, poput smanjene dobiti, troškova koji su viši no što je predviđeno, prekomjerne proizvodnje i rasipanja hrane te poteškoća u financijskom planiranju; ističe kako te negativne posljedice u konačnici smanjuju izbor potrošača;
17. dovodi u pitanje nepokolebljivu potporu Inicijativi za opskrbni lanac koju je Komisija izrazila u svojem izvješću s obzirom na ograničenja te inicijative; ponavlja da poljoprivrednici nerado sudjeluju u toj inicijativi zbog nedostatka povjerenja, ograničavanja anonimnih pritužbi, manjka zakonskih ovlasti, nemogućnosti provođenja djelotvornih sankcija, nepostojanja odgovarajućih mehanizama za suzbijanje evidentiranih nepoštenih trgovačkih praksi te zabrinutosti oko neravnoteža u provedbenim mehanizmima, a ti faktori još nisu na primjeren način uvaženi; žali zbog toga što Komisija ne želi zajamčiti anonimnost i prikladne sankcije;
18. smatra da bi trebalo nastaviti razvijati i promicati Inicijativu lanca opskrbe i druge dobrovoljne sustave na nacionalnoj razini i na razini EU-a (pravila dobre prakse, dobrovoljne mehanizme rješavanja sporova) kao dodatak djelotvornim i pouzdanim provedbenim mehanizmima na razini država članica kojima će se zajamčiti mogućnost anonimnog ulaganja pritužbi i uspostava sankcija odvrćajućeg učinka, kao i koordinaciju na razini EU-a; potiče proizvođače i trgovce, pa i udruge poljoprivrednika, da se uključe u takve inicijative; smatra da bi takve inicijative trebale biti dostupne svim dobavljačima koje ne brine anonimnost te da bi se mogle razviti u korisne platforme za obrazovanje i razmjenu najboljih praksi; prima na znanje da je Komisija u svojem nedavnom izvješću izjavila da se Inicijativa za opskrbni lanac mora poboljšati, posebno na način da se uzmu u obzir povjerljive pritužbe i u pogledu dodjeljivanja ovlasti za istragu i sankcioniranje nezavisnim tijelima;
19. poziva Komisiju da poduzme mjere kojima će zajamčiti djelotvorne provedbene mehanizme, kao što je na primjer razvoj i koordinacija mreže nacionalnih tijela koja se međusobno priznaju na razini EU-a; u tom kontekstu ističe da bi se na razini EU-a

mogao slijediti model arbitra za prehrambeni kodeks iz Ujedinjenje Kraljevine, što bi moglo poslužiti kao učinkovito sredstvo za odvratanje od nepoštenih trgovačkih praksi i pomoći pri eliminaciji „čimbenika straha”;

20. pozdravlja nedavnu mjeru Inicijative za prehrambeni lanac zahvaljujući kojoj se pojednostavnjuje postupak za uključivanje malih i srednjih poduzeća u tu inicijativu; prima na znanje da se broj registriranih malih i srednjih poduzeća povećao; ipak, ističe da se Inicijativa za opskrbni lanac mora dalje jačati nizom mjera koje je Komisija odredila u svojem izvješću od 29. siječnja 2016., a čiji napredak Komisija mora pratiti u cilju:
 - ulaganja više napora u promidžbu inicijative i povećanja osviještenosti o Inicijativi za opskrbni lanac, posebno među malim i srednjim poduzećima;
 - jamčenja nepristranosti upravljačke strukture, primjerice imenovanjem neovisnog predsjedatelja koji ne pripada ni jednoj skupini dionika;
 - omogućavanja navodnim žrtvama nepoštenih trgovačkih prakse da podnesu pritužbu na povjerljiv način;
 - poboljšanja internih postupaka radi provjere pridržavaju li se pojedini subjekti svojih obveza u okviru procesa i radi praćenja nastanka bilateralnih sporova i njihovih rezultata na povjerljiv način;
21. Prima na znanje opasku Komisije da predstavnici poljoprivrednika još nisu odlučili pridružiti se Inicijativi za opskrbni lanac jer se prema njihovu mišljenju tom inicijativom ne jamči dostatna povjerljivost u pogledu pritužbi i zbog manjka zakonskih ovlasti za neovisne istrage i djelotvorne kazne, kao i zbog manjka mehanizama za suzbijanje temeljito evidentiranih nepoštenih trgovačkih praksi te zbog toga što njihova zabrinutost oko neravnoteže u provedbenim mehanizmima nije na prikladan način uvažena; smatra da je sudjelovanje poljoprivrednika ključno i da činjenica da ih sudjeluje sve manje ne proizlazi iz nedovoljne obaviještenosti, već iz manjka povjerenja u trenutne postupke Inicijative za opskrbni lanac i upravljanje njome; stoga predlaže da se funkcioniranje Inicijative za opskrbni lanac poboljša, među ostalim neovisnim upravljanjem, povjerljivošću i anonimnošću te djelotvornom provedbom i metodama odvratanja čime bi se u prvom koraku mogao povećati interes poljoprivrednika, a time i njihovo sudjelovanje;
22. poziva Komisiju i države članice da potaknu proizvođače da se pridruže organizacijama proizvođača i udrugama organizacija proizvođača i olakšaju im to pridruženje kako bi im se povećala pregovaračka moć i poboljšao položaj u lancu opskrbe hranom;
23. ipak priznaje da dobrovoljni i samoregulatorni sustavi mogu poslužiti kao isplativi mehanizmi za jamčenje poštenog tržišnog poslovanja, rješavanje sporova i zaustavljanje nepoštenih trgovačkih praksi, ako se koriste u kombinaciji s djelotvornim provedbenim mehanizmima; no ističe da takvi sustavi zasada ne daju dovoljno rezultata zbog manjka ispravne provedbe, podzastupljenosti poljoprivrednika, nepristranih struktura upravljanja, sukoba interesa među uključenim stranama, mehanizama za rješavanje sukoba koji ne odražavaju „čimbenik straha” u dobavljača te zbog činjenice da se ne primjenjuju na cijeli lanac opskrbe; poziva Komisiju da nastavi podržavati razmjenu

najboljih praksi među državama članicama;

24. prima na znanje da već postoji zakonodavstvo na europskoj razini čiji je cilj suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi u odnosima između poduzeća i potrošača (Direktiva br. 29/2005/EZ), no podsjeća na nedostatak zakonodavstva na europskoj razini koje bi bilo usmjereno na suzbijanje nepoštenih praksi između različitih subjekata u lancu opskrbe hranom;
25. ističe da se svaka ozbiljna analiza nepoštenih trgovačkih praksi treba temeljiti na novoj gospodarskoj paradigmi koja se pojavila posljednjih godina: kod velikih maloprodajnih lanaca je pristup prodajnim mjestima predmet oštrog tržišnog natjecanja pod kontrolom supermarketa; ističe da su neka od nadležnih tijela za tržišno natjecanje utvrdila postojanje određenih praksi kojima se prekomjerni rizici prenose na dobavljače i kojima bi se mogla smanjiti njihova konkurentnost; ističe da su ta tijela zaključila i da se vlastitim robnim markama uvodi dimenzija horizontalnog tržišnog natjecanja u odnosu na industrijske robne marke te da toj dimenziji nije posvećeno dovoljno pozornosti;
26. naglašava da će mjere za suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi pomoći da se zajamči ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i da se razvije prekogranična trgovina u EU-u i s trećim zemljama; ističe da se zbog fragmentiranosti tržišta i različitosti nacionalnih zakona o nepoštenim trgovačkim praksama subjekti u opskrbnom lancu izlažu različitim tržišnim uvjetima što može dovesti do prakse traženja najpovoljnijeg pravnog sustava („forum shopping”), koja pak može dovesti do regulatorne nesigurnosti;
27. poziva Komisiju i države članice da u potpunosti i dosljedno primjenjuju pravo tržišnog natjecanja, pravila o nepoštenom tržišnom natjecanju i protumonopolna pravila te osobito da strogo kažnjavaju zloupotrebu dominantnog položaja u lancu opskrbe hranom;
28. smatra kako je nužno zajamčiti da se pravom EU-a o tržišnom natjecanju u obzir uzimaju osobitosti poljoprivrede i da ono bude na dobrobit proizvođača, ali i potrošača, koji imaju važnu ulogu u lancu opskrbe; smatra da se pravom EU-a o tržišnom natjecanju moraju stvoriti uvjeti za učinkovitije tržište koje će potrošačima omogućiti pristup širokom spektru kvalitetnih proizvoda po konkurentnim cijenama, ali i potaknuti primarne proizvođače da ulažu i inoviraju bez opasnosti da ih nepoštene trgovačke prakse istisnu s tržišta;
29. napominje da iako proizvodi vlastitih robnih marki potrošačima mogu pružiti veću vrijednost i izbor te više proizvoda pošteno trgovine, oni također predstavljaju srednjoročni i dugoročni strateški problem jer u odnosu na industrijske marke uvode horizontalnu dimenziju tržišnog natjecanja koja ranije nije postojala i kojom se trgovci na malo stavljaju u nepošten i nekonkurentan položaj s obzirom na to da oni postaju i kupci i konkurenti; skreće pozornost na postojanje „praga rizika” iznad kojeg bi prodor vlastitih robnih marki na tržište u pojedinim kategorijama proizvoda mogao uzrokovati pretvaranje trenutačnih pozitivnih učinaka robnih marki u negativne, čime se mnoga poduzeća odvrću od rada na inovacijama; stoga inzistira na tome da Komisija i tijela nadležna za tržišno natjecanje pitanju vlastitih robnih marki trebaju posvetiti posebnu pozornost, posebno u pogledu potrebe da se procijene potencijalne dugoročne posljedice za lanac opskrbe hranom i položaj poljoprivrednika u njemu, imajući pritom na umu da se navike potrošača razlikuju među državama članicama;

30. poziva Komisiju i države članice da u potpunosti i dosljedno primjenjuju Direktivu 2011/7/EU o borbi protiv kašnjenja isplata u poslovnim transakcijama kako bi poduzeća namirila svoje vjerovnike u roku od 60 dana ili, u protivnom, morala platiti kamate i podmiriti razumne troškove povrata iznosa koje snosi vjerovnik;
31. poziva Komisiju da podnese prijedlog ili više prijedloga za okvir kojim će se utvrditi opća načela na razini EU-a, uzimajući na primjeren način u obzir nacionalne okolnosti i najbolje prakse za rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi u cijelom lancu opskrbe hranom, kako bi se zajamčili jednaki uvjeti tržišnog natjecanja u svim državama članicama zahvaljujući kojima će tržišta moći ispravno funkcionirati, a proizvođači, dobavljači i distributeri hrane održavati transparentne odnose;
32. čvrsto vjeruje da pri podnošenju prijedloga za takav okvir treba uzeti u obzir definiciju nepoštenih trgovačkih praksi koju su Komisija i relevantni dionici iznijeli u dokumentu „Vertikalni odnosi u lancu opskrbe hranom – načela dobre prakse” od 29. studenog 2011.¹, kao i otvoreni popis nepoštenih trgovačkih praksi;
33. nadalje, predlaže da se u sve buduće zakonodavne inicijative na ovom području uključe anonimnosti i povjerljivost;
34. smatra da bi države članice trebale, ako to već nije slučaj, na nacionalnoj razini osnovati ili priznati javne agencije ili posebna tijela, kao što je arbitar, nadležne za provedbu mjera za suzbijanje nepoštenih praksi u lancu opskrbe hranom; smatra da takve javne agencije mogu olakšati provedbu, primjerice tako što će imati ovlast da pokreću i provode istraživanja na vlastitu inicijativu i na temelju neformalnih informacija ili pritužbi koje će se rješavati u povjerljivim uvjetima (čime će se prevladati čimbenik straha), te posredovati među uključenim stranama; ističe potrebu za uzajamnim priznavanjem i djelotvornom suradnjom nacionalnih tijela na razini EU-a kako bi se zajamčilo dijeljenje relevantnih informacija, posebice o dobrim praksama, i stručnih znanja o novim vrstama nepoštenih trgovačkih praksi, uz potpuno poštovanje načela supsidijarnosti;
35. poziva Komisiju, države članice i druge relevantne dionike da na osnovi izvješća Komisije jamčenjem anonimnosti pritužbi i uvođenjem učinkovitog sustava sankcija olakšaju uključivanje udruženja poljoprivrednika (uključujući organizacije proizvođača i njihova udruženja) u područje djelovanja nacionalnih provedbenih tijela koja upravljaju lancem opskrbe hranom;
36. poziva države članice koje nemaju tijelo nadležno za provedbu da razmotre mogućnost uspostavljanja takvog tijela kojem bi dale ovlast za nadgledanje i provedbu mjera potrebnih za rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi;
37. ističe da bi provedbena tijela trebala imati na raspolaganju niz različitih mjera provedbe i sankcija kako bi mogla prilagoditi svoju reakciju ozbiljnosti slučaja i posebnim okolnostima; smatra da bi takve mjere i sankcije trebale imati odvratajući učinak u cilju promjene ponašanja;

¹

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/discussions/Vertical%20relationships%20in%20the%20Food%20Supply%20Chain%20-%20Principles%20of%20Good%20Practice.pdf>.

38. podsjeća da sve države članice već imaju regulatorne okvire za nepoštene trgovačke prakse; prima na znanje nedavne regulatorne mjere koje su provele neke od država članica uvođenjem odredbi kojima se dopunjuje pravo o tržišnom natjecanju, proširenjem područja primjene direktiva o nepoštenim trgovačkim praksama na način da odredbe obuhvaćaju i odnose među poduzećima te uspostavljanjem neovisnih agencija s javnim ovlastima; ipak, napominje da su različiti pristupi država članica u tom pogledu doveli do različitih stupnjeva i različitih vrsta zaštite od nepoštenih trgovačkih praksi;
39. napominje da se pri donošenju mjera za suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom moraju uzeti u obzir posebnosti i pravni zahtjevi svakog tržišta, različite situacije i pristupi u pojedinim državama članicama, stupanj ujedinjenosti ili fragmentarnosti pojedinih tržišta i drugi značajni čimbenici, promičući također mjere koje su neke države već poduzele i koje se pokazuju učinkovitima; smatra da bi se svim predloženim nastojanjima na tom području trebalo osigurati relativno široko diskrecijsko pravo pri prilagođavanju mjera posebnostima svakog tržišta kako bi se izbjegao jednak pristup za sve i da bi se ta nastojanja trebala temeljiti na općem načelu poboljšanja provedbe zakona angažiranjem nadležnih javnih tijela uz koncept privatne provedbe, čime bi se pridonijelo poboljšanju trenutačno fragmentirane i slabe suradnje unutar različitih nacionalnih provedbenih tijela i hvatanju u koštac s prekograničnim izazovima u pogledu nepoštenih trgovačkih praksi;
40. ističe da trenutačna fragmentirana i slaba suradnja unutar različitih nacionalnih provedbenih tijela nije dovoljna za rješavanje prekograničnih izazova u pogledu nepoštenih trgovačkih praksi;
41. poziva Komisiju da ocijeni učinkovitost i utjecaj regulatornih i drugih mjera uzimajući u obzir sve moguće posljedice za različite dionike i za dobrobit potrošača te učinkovitost i utjecaj kombinacije politika na koju upućuju ispitanici spomenute studije Aretéa, odnosno kombinacije dobrovoljnih inicijativa i javne provedbe (33 % svih odgovora) i posebnog zakonodavstva na razini EU-a (32 %);
42. uvjeren je da je osviještenost potrošača o poljoprivrednim proizvodima ključna za rješavanje problema prouzročenih neravnotežama u lancu opskrbe hranom, među kojima su i nepoštene trgovačke prakse; poziva sve dionike uključene u upravljanje lancem opskrbe hranom da povećaju razinu transparentnosti unutar cijeloga lanca te da boljim sustavima označivanja i certificiranja proizvoda poboljšaju informiranost potrošača kako bi oni mogli donositi u potpunosti informirane odluke o dostupnim proizvodima i postupati u skladu s njima;
43. poziva Komisiju da u uskoj suradnji s državama članicama promiče inicijative kojima se upozorava potrošače na opasnost doppinga cijena za primarnu poljoprivrednu proizvodnju te u tom smislu izričito podupire kampanje za podizanje osviještenosti u školama i ustanovama za osposobljavanje;
44. napominje da je od 2009. Parlament usvojio pet rezolucija o problemima u lancu prodaje na malo u EU-u, od kojih se tri izričito odnose na neravnoteže i zlouporabe u lancu opskrbe hranom; nadalje napominje da je Komisija tijekom istog razdoblja sastavila tri komunikacije i zelenu knjigu te je naručila izradu dvaju završnih izvješća o sličnim temama; stoga tvrdi da će se dodatnim analizama stanja lanca opskrbe hranom

samo odgoditi hitno djelovanje nužno da bi se poljoprivrednicima pomoglo u suzbijanju nepoštenih trgovačkih praksi;

45. potiče sve strane u lancu opskrbe hranom da razmotre mogućnost standardnih ugovora i nove vrste ugovora prema kojima se rizici i koristi dijele;
46. uviđa da je reformom zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) i novom organizacijom jedinstvenog zajedničkog tržišta uveden određeni broj mjera usmjerenih na rješavanje problema razlika u pregovaračkoj snazi među poljoprivrednicima, trgovinama na malo, trgovinama na veliko te malim i srednjim poduzećima u lancu opskrbe hranom jer je njima ponajprije podržano osnivanje i širenje organizacija proizvođača; ističe važnost suradnje među dobavljačima;
47. napominje da je Uredba (EU) br. 1308/2013, kojom je predviđeno osnivanje organizacija proizvođača, popraćena financijskim poticajima u okviru drugog stupa ZPP-a; ističe da je pravnim okvirom kolektivno pregovaranje (u pojedinim sektorima) i sklapanje ugovora o isporuci (u svim sektorima) omogućeno i organizacijama proizvođača, njihovim udruženjima i međusektorskim organizacijama te se njime također uvode privremena izuzeća od određenih pravila o tržišnom natjecanju tijekom razdoblja ozbiljne nestabilnosti tržišta, podložna zaštitnim mjerama;
48. potiče Komisiju da snažno promiče taj pristup kako bi se povećala pregovaračka snaga primarnih proizvođača i kako bi se potaklo proizvođače da se pridruže organizacijama proizvođača i njihovim udruženjima; osobito ističe ugroženost malih i obiteljskih poljoprivrednika, koji imaju mogućnost za otvaranje i podržavanje radnih mjesta u izoliranim, udaljenim i planinskim područjima;
49. smatra da jačanje i osnivanje organizacija proizvođača treba biti popraćeno povećanjem pregovaračke snage poljoprivrednika u lancu opskrbe hranom, osobito na način da im se omogući kolektivno pregovaranje o ugovorima;
50. poziva na povećanje transparentnosti i pružanja informacija u lancu opskrbe te na jačanje tijela i instrumenata za pružanje informacija o tržištu, kao što su Europski instrument za praćenje cijena hrane i Promatračka skupina za tržište mlijeka, kako bi se poljoprivrednicima i organizacijama proizvođača pružili točni i pravovremeni podaci o tržištu;
51. smatra da bi cijene duž lanca opskrbe hranom trebale bolje odražavati dodanu vrijednost za koju su zaslužni primarni proizvođači; zbog toga traži da određivanje maloprodajnih cijena bude što transparentnije;
52. ističe da su si poljoprivrednici u nekim državama članicama osigurali jak položaj u lancu opskrbe hranom uspostavljanjem zadruga kojima se jamči da se dodana vrijednost stečena u fazi prerade vraća poljoprivrednicima te smatra da je iznimno važno da se takve zadruge ne opterećuju dodatnim troškovima zbog obvezne i skupe birokracije;
53. potiče proizvođače i prerađivače da međusobno surađuju u cilju ulaganja u inovacije i povećanja dodane vrijednosti vlastitih proizvoda;
54. podsjeća Komisiju da je Parlament u prosincu 2013. donio izvješće o vlastitoj inicijativi

u kojem ju je pozvao da istraži mogućnost neovisne provedbe kako bi se uklonio „faktor straha” među primarnim proizvođačima; potiče Komisiju da razmotri to pitanje u svojem izvješću;

55. smatra da bi stručne organizacije mogle poslužiti kao platforma koja bi primarnim proizvođačima omogućila da u slučaju navodnih nepoštenih trgovačkih praksi bez straha podnesu pritužbu nadležnim tijelima;
56. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji te vladama i parlamentima država članica.

EXPLANATORY STATEMENT

In July 2014 the Commission published a communication urging Member States to look for ways of giving small food producers and retailers more protection against unfair trading practices (UTPS), which often occur in business relationships in which one of the two parties is in a stronger position than the other.

Broadly speaking, UTPs may be defined as practices that grossly deviate from good commercial conduct, are contrary to good faith and fair dealing and are unilaterally imposed by one trading partner on another. In this report, the rapporteur gives examples of unfair practices that food supply chain participants have told him are common in this sector.

UTPs arise where there are imbalances in financial resources, and thereby bargaining power, between trading parties in commercial relationships in both the food and non-food supply chains, and can have a detrimental effect on the EU economy as a whole because they can result in firms – in particular SMEs – losing their ability to invest and innovate and deciding not to seek to expand their businesses in the single market. Attention also needs to be drawn to the ‘fear factor’, which can result in weaker trading partners not taking legal action when that option is open to them and simply accepting UTPs, however harmful they may be, because they are worried that the stronger partner would otherwise put an end to their commercial relationship. Although such imbalances in bargaining power are part and parcel of the way in which the market operates and are entirely legitimate, any abuse of a stronger position can skew relations between businesses and often result in UTPs.

The issue of UTPs in B2B relations has increasingly come to the fore over recent years, and although it is difficult to gauge the full extent of the problem, there is substantial statistical and market-based evidence to suggest that UTPs are relatively common, in particular in certain parts of the supply chain. In a survey carried out in March 2011, 96% of respondents in the food supply chain said that they had been exposed to at least one form of UTP¹.

A large number of Member States have recognised the harm that UTPs can cause and have taken regulatory action to combat them; others are planning to do so. However, the rules in this area differ greatly from Member State to Member State, as does the scale of the problem. In parallel to this, market operators have also sought to address the problem by drawing up principles of good practice in vertical relations and self-regulatory frameworks for their implementation, one example of which is the Supply Chain Initiative.

However, the fact that UTPs are a widespread and growing problem begs the question of just how effective self-regulatory schemes can be in restoring market balance. Voluntary schemes encouraging businesses not to use UTPs are intended to alleviate the problem, but they will never be enough to solve it.

The rapporteur therefore believes that firm, consistent action needs to be taken to get rid of UTPs in the EU’s food supply chain once and for all. The scale of the problem calls for the

¹ Survey commissioned by the CIAA (Confederation of the Food and Drink Industries of the EU) and the AIM (European Brands Association).

adoption of EU rules that will ensure that markets operate as they should and that there are fair and transparent relations between all the parties involved in the food supply chain. UTPs should be clearly defined and clear penalties should be laid down for anyone engaging in them. Furthermore, national agencies should be given responsibility for enforcing the rules and should be empowered to initiate investigations and to deal with complaints on an anonymous basis.

The purpose of this report is to draw attention to the issue of UTPs and, while acknowledging the action already taken at national and EU level in the form of both national laws and self-regulatory schemes, to look at ways of going further and putting an end to the problem of unfair trading practices in the internal market.

2.3.2016

MIŠLJENJE ODBORA ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ(*)

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom
(2015/2065(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje(*): Mairead McGuinness

(*) Pridruženi Odbor – članak 54. Poslovnika

PRIJEDLOZI

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

1. smatra kako je nužno osigurati da se europskim pravom o tržišnom natjecanju u obzir uzimaju osobitosti poljoprivrede i da ono bude na dobrobit proizvođača, ali i potrošača, koji imaju važnu ulogu u lancu opskrbe; smatra da se europskim pravom o tržišnom natjecanju moraju stvoriti uvjeti za učinkovitije tržište koje će potrošačima omogućiti pristup širokom spektru kvalitetnih proizvoda po konkurentnim cijenama, ali i potaknuti primarne proizvođače da ulažu i inoviraju bez opasnosti da ih nepoštene trgovačke prakse istisnu s tržišta;
2. traži od Komisije da, u slučajevima u kojima se nepoštene trgovačke prakse mogu kazniti, rigorozno primjenjuje europsko pravo o tržišnom natjecanju; međutim smatra da u većini slučajeva nepoštenih trgovačkih praksi postojeće zakonodavne odredbe i pravila nisu primjenjivi; nadalje smatra da su sami protumonopolski propisi nedovoljni za rješavanje nepoštenih trgovačkih praksi jer su tehnički uvjeti za „dominantan položaj” rijetko ispunjeni, iako trgovci na malo u praksi mogu imati dominantan položaj u konkretnoj tržišnoj situaciji;
3. napominje da se nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom pojavljuju u raznim oblicima, među kojima su i sljedeći:
 - jednostrane i retroaktivne izmjene ugovora,
 - paušalni iznosi koje dobavljači moraju platiti poduzećima ako žele da ih se uvrsti u popis dobavljača („plati da ostaneš”),
 - plaćanja koja kasne i do 120 dana, što uvelike prekoračuje rok od 60 dana (plaćanje s odgodom),
 - proizvoljni popusti koje velika poduzeća daju sama sebi za plaćanje unaprijed ili na

- vrijeme,
- retroaktivni popusti na nepodmirene dugove prema dobavljaču,
 - trgovci na malo koji prisiljavaju dobavljače da se koriste uslugama određenih vanjskih proizvođača pakiranja koji supermarketima plaćaju naknadu za ostvareni promet;
4. uviđa da su nepoštene trgovačke prakse uglavnom prouzročene neravnotežom u dohocima i moći u lancu opskrbe hranom te da se za njih hitno moraju pronaći rješenja kako bi se poboljšalo stanje poljoprivrednika u prehrambenom sektoru; napominje da prodaja po cijenama nižima od troškova proizvodnje i ozbiljna zlouporaba osnovnih poljoprivrednih namirnica, kao što su mliječni proizvodi, voće i povrće, koje veliki maloprodajni lanci prodaju po jako niskim cijenama kako bi privukli kupce predstavljaju opasnost za dugoročnu održivost europske proizvodnje tih namirnica; uviđa da je u nekim državama članicama tržišna koncentracija u trgovini hranom posebno izražena; pozdravlja napore, poput inicijative Tierwohl u Njemačkoj, čiji je cilj pomoći poljoprivrednicima da konkuriraju na temelju odlika svojih proizvoda;
 5. ističe kako nepoštene trgovačke prakse imaju ozbiljne negativne posljedice za poljoprivrednike, poput smanjene dobiti, viših troškova od predviđenih, prekomjerne proizvodnje i rasipanja hrane te poteškoća u financijskom planiranju; naglašava da te prakse negativno utječu i na funkcioniranje jedinstvenog tržišta te da mogu biti prepreka ulaganjima i dovesti do smanjenja inovacija proizvoda te niže kvalitete i manje raznolikosti proizvoda; ističe kako te negativne posljedice u konačnici smanjuju izbor potrošača;
 6. napominje da je od 2009. Parlament usvojio pet rezolucija o problemima u lancu prodaje na malo u EU-u, od kojih se tri odnose izričito na neravnoteže i zlouporabe u lancu opskrbe hranom; nadalje napominje da je Komisija tijekom istog razdoblja sastavila tri komunikacije i zelenu knjigu te je naručila izradu dvaju završnih izvješća o sličnim temama; stoga tvrdi da će se dodatnim analizama stanja lanca opskrbe hranom samo odgoditi hitno djelovanje koje je nužno kako bi se poljoprivrednicima pomoglo u suzbijanju nepoštenih trgovačkih praksi;
 7. smatra da bi usuglašeno viđenje nepoštenih trgovačkih praksi bilo korisno te stoga poziva Komisiju da sastavi otvoreni popis nepoštenih trgovačkih praksi zabranjenih na razini EU-a; naglašava nedostatak propisa na razini EU-a za suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi među subjektima u lancu opskrbe hranom;
 8. potiče sve strane u lancu opskrbe hranom da razmotre mogućnost standardnih ugovora i nove vrste ugovora u kojima se rizici i koristi dijele;
 9. napominje da iako proizvodi privatnih marki mogu pružati potrošačima veću vrijednost i izbor te više proizvoda „poštene trgovine” (fair trade), trgovce na malo mogu staviti u nepošten položaj kojim se narušava tržišno natjecanje jer postaju istovremeno i kupac i konkurent; inzistira na tome da Komisija i tijela nadležna za tržišno natjecanje pitanju privatnih marki trebaju posvetiti posebnu pozornost te ističe kako je potrebno odgovoriti na potencijalno dugoročne posljedice za lanac opskrbe hranom i položaj poljoprivrednika u njemu;
 10. uviđa da je reformom zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) i novom organizacijom jedinstvenog zajedničkog tržišta uveden određeni broj mjera usmjerenih na rješavanje

problema razlika u pregovaračkoj snazi među poljoprivrednicima, trgovinama na malo, trgovinama na veliko te malim i srednjim poduzećima u lancu opskrbe hranom jer je njima ponajprije podržano osnivanje i širenje organizacija proizvođača; ističe važnost suradnje među dobavljačima;

11. napominje da je Uredba (EU) br. 1308/2013, kojom je predviđeno osnivanje organizacija proizvođača, popraćena financijskim poticajima u okviru drugog stupa ZPP-a; ističe da je pravnim okvirom kolektivno pregovaranje (u pojedinim sektorima) i sklapanje ugovora o isporuci (u svim sektorima) omogućeno i organizacijama proizvođača, njihovim udruženjima i međusektorskim organizacijama te se njime također uvode privremena izuzeća od određenih pravila o tržišnom natjecanju tijekom razdoblja ozbiljne nestabilnosti tržišta, podložno zaštitnim mjerama;
12. potiče Komisiju da snažno promiče taj pristup kako bi se povećala pregovaračka snaga primarnih proizvođača i kako bi se potaklo proizvođače da se pridruže organizacijama proizvođača i njihovim udruženjima; osobito ističe ugroženost malih i obiteljskih poljoprivrednika, koji imaju mogućnost za otvaranje i održavanje radnih mjesta u izoliranim, udaljenim i planinskim područjima;
13. smatra da jačanje i osnivanje organizacija proizvođača treba biti popraćeno povećanjem pregovaračke snage poljoprivrednika u lancu opskrbe hranom, osobito na način da im se omogući kolektivno pregovaranje o ugovorima;
14. poziva na povećanje transparentnosti i pružanja informacija u lancu opskrbe te na jačanje tijela i instrumenata za pružanje informacija o tržištu, kao što su Europski instrument za praćenje cijena hrane i Promatračka skupina za tržište mlijeka, kako bi se poljoprivrednicima i organizacijama proizvođača pružili točni i pravovremeni podaci o tržištu;
15. smatra da bi cijene duž lanca opskrbe hranom trebale bolje odražavati dodanu vrijednost za koju su zaslužni primarni proizvođači; zbog toga traži da određivanje maloprodajnih cijena bude što transparentnije;
16. ističe da su poljoprivrednici u nekim državama članicama osigurali jak položaj u lancu opskrbe hranom uspostavljanjem zadruga kojima se jamči da se dodana vrijednost stečena u fazi prerade vraća poljoprivrednicima te smatra da je iznimno važno da se takve zadruge ne opterećuju dodatnim troškovima zbog obvezne i skupe birokracije;
17. potiče proizvođače i prerađivače da surađuju u cilju ulaganja u inovacije i povećanja dodane vrijednosti vlastitih proizvoda;
18. uvjeren je da je osviještenost potrošača o poljoprivrednim proizvodima ključna za rješavanje problema prouzročenih neravnotežama u lancu opskrbe hranom, među kojima su i nepoštene trgovačke prakse; poziva sve dionike uključene u upravljanje lancem opskrbe hranom da povećaju razinu transparentnosti unutar cijeloga lanca te da boljim sustavima označivanja i certificiranja proizvoda poboljšaju informiranost potrošača kako bi oni mogli donositi u potpunosti informirane odluke o dostupnim proizvodima i postupati u skladu s njima;
19. poziva Komisiju da u uskoj suradnji s državama članicama promiče inicijative kojima se

upozorava potrošače na opasnost dampinga cijena za primarnu poljoprivrednu proizvodnju te u tom smislu izričito podupire kampanje za podizanje osviještenosti u školama i ustanovama za osposobljavanje;

20. priznaje da su inicijative koje su u potpunosti dobrovoljne vrlo važne i korisne u otkrivanju problema, no da nisu dostatne za uklanjanje „faktora straha” iz lanca opskrbe jer imaju i ozbiljne nedostatke, kao što su rašireno nesudjelovanje, sukobi interesa, mehanizmi za rješavanje sukoba kojima se ne uzima u obzir „faktor straha” dobavljača, nedostatak pravih sankcija za nepoštovanje propisa te nedovoljno sudjelovanje ili potpuno nesudjelovanje nadležnih tijela;
21. podsjeća Komisiju da je Parlament u prosincu 2013. donio izvješće o vlastitoj inicijativi u kojem ju je pozvao da istraži mogućnost neovisnog provođenja kako bi se uklonio „faktor straha” među primarnim proizvođačima; potiče Komisiju da to razmotri u svojem izvješću;
22. smatra da bi stručne organizacije mogle poslužiti kao platforma koja bi primarnim proizvođačima omogućila da u slučaju navodnih nepoštenih trgovačkih praksi bez straha podnesu pritužbu nadležnim tijelima;
23. poziva na uspostavljanje postupaka u okviru izvršnih tijela kako bi se primarnim proizvođačima omogućilo da podnesu pritužbu uz punu povjerljivost, omogućujući pritom provedbenim tijelima da provode istrage na vlastitu inicijativu; ustraje u tome da bi takva provedbena tijela morala imati pravo izreći primjeren raspon sankcija za kršenje propisa o nepoštenim trgovačkim praksama;
24. dovodi u pitanje nepokolebljivu podršku Komisije inicijativi o lancu opskrbe hranom s obzirom na ograničenja te inicijative; ponavlja da poljoprivrednici nerado sudjeluju zbog nedostatka povjerenja, ograničavanja anonimnih pritužbi, manjka zakonskih ovlasti, nemogućnosti provođenja djelotvornih sankcija, nepostojanja odgovarajućih mehanizama za suzbijanje evidentiranih nepoštenih trgovačkih praksi te zabrinutosti oko neravnoteža u provedbenim mehanizmima, a ti faktori još nisu primjerenom uvaženi; žali što Komisija nevoljko pregovara o pitanjima anonimnosti i sankcija;
25. poziva Komisiju da ocijeni učinkovitost inicijative o lancu opskrbe hranom vodeći pritom računa o problemima koje su poljoprivrednici naveli; apelira na Komisiju da dobrovoljne inicijative ne ocjenjuje samo na temelju broja registriranih sudionika;
26. poziva relevantne dionike da jamčenjem anonimnosti pritužbi i uvođenjem učinkovitog sustava sankcija olakšaju uključivanje udruženja poljoprivrednika (među njima i organizacija proizvođača i njihovih udruženja) u područje djelovanja nacionalnih provedbenih tijela koja upravljaju lancem opskrbe hranom;
27. podsjeća da je Komisija priznala da praksa traženja najpovoljnijeg sudskog sustava (*forum shopping*) predstavlja prijetnju funkcioniranju jedinstvenog tržišta i ugrožava interese primarnih proizvođača; smatra da je za rješavanje tog problema neophodno usuglašeno tumačenje pravila dobre prakse usvojenih 2011. godine, kao i ujednačena primjena tih pravila i veća suradnja među provedbenim tijelima država članica;
28. napominje da je nekoliko država članica uvelo dobrovoljna pravila i zakonodavne mjere u

cilju boljeg funkcioniranja lanca opskrbe hranom; prima na znanje postojanje arbitra za prehrambeni kodeks u Ujedinjenoj Kraljevini, slučaj Portugala, postojanje povjerenika za lanac opskrbe hranom u Francuskoj, španjolsko pravo te inicijativu savjetovanja među strankama u Belgiji; ističe važnost suradnje među nacionalnim tijelima i razmjene najboljih praksi na razini EU-a; poziva države članice da provode mjere iz svojeg nacionalnog zakonodavstva;

29. smatra da uspostava neovisnih nacionalnih regulatora za prehrambeni sektor može biti djelotvorna mjera za suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi jer se na taj način stvara veća transparentnost duž lanca vrijednosti te se omogućuju *ex ante* provjere u cilju zaštite od zlouporabe dominantnog položaja na tržištu; poziva Komisiju da u vezi s time razmotri i mogućnost uspostavljanja europskog regulatora koji bi imao koordinacijsku ulogu;
30. potiče Komisiju da te nacionalne napore razmotri kao potencijalne uzore za prilagodbu na europskoj razini te da pritom u obzir uzme i specifične probleme sektora te uvjete i osobitosti nacionalnih tržišta;
31. smatra da je okvirno zakonodavstvo na razini EU-a nužno kako bi se riješio problem nepoštenih trgovačkih praksi i kako bi se zajamčilo da europski poljoprivrednici i potrošači mogu uživati poštene uvjete prodaje i kupnje;
32. potiče Komisiju da pravovremeno donese nacrt okvirnog zakonodavstva EU-a kako bi se zajamčili jednaki uvjeti za sve na jedinstvenom tržištu;
33. smatra da je takvo zakonodavstvo koje bi primarnim proizvođačima pružilo potrebnu pravnu sigurnost za rješavanje njihovih problema, zajedno s mjerama kojima bi se povećala pregovaračka snaga poljoprivrednika, nužno za dopunu inicijative o lancu opskrbe hranom i zaštitu onih dionika koji su u nju već u potpunosti uključeni, jamčeći pritom uklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi iz lanca opskrbe hranom;
34. poziva na izradu okvirnog zakonodavstva kojim će se pružiti zaštita svim dobavljačima hrane neovisno o tome gdje im je sjedište, čak i kada se radi o trećoj zemlji;
35. ističe da se europskim okvirnim zakonodavstvom ne smije smanjiti razina zaštite u državama koje su već donijele nacionalno zakonodavstvo o suzbijanju nepoštenih trgovačkih praksi među poduzećima.

REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	12.11.2015
Rezultat konačnog glasanja	+: 39 -: 0 0: 2
Zastupnici nazočni na konačnom glasanju	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Paul Brannen, Daniel Buda, Nicola Caputo, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Diane Dodds, Norbert Erdős, Edouard Ferrand, Luke Ming Flanagan, Beata Gosiewska, Martin Häusling, Anja Hazekamp, Esther Herranz García, Jan Huitema, Jarosław Kalinowski, Elisabeth Köstinger, Zbigniew Kuźmiuk, Mairead McGuinness, Giulia Moi, Ulrike Müller, James Nicholson, Maria Noichl, Marijana Petir, Bronis Ropé, Jordi Sebastià, Jasenko Selimovic, Lidia Senra Rodríguez, Czesław Adam Siekierski, Marc Tarabella, Janusz Wojciechowski, Marco Zullo
Zamjenici nazočni na konačnom glasanju	Maria Heubuch, Momchil Nekov, Sofia Ribeiro, Annie Schreijer-Pierik, Alyn Smith, Estefanía Torres Martínez
Zamjenici nazočni na konačnom glasanju prema čl. 200. st. 2.	Daniel Dalton, Nils Torvalds

**REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA
U NADLEŽNOM ODBORU**

Datum usvajanja	21.4.2016
Rezultat konačnog glasovanja	+: 34 -: 0 0: 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Dita Charanzová, Carlos Coelho, Sergio Gaetano Cofferati, Lara Comi, Anna Maria Corazza Bildt, Daniel Dalton, Nicola Danti, Dennis de Jong, Vicky Ford, Ildikó Gáll-Pelcz, Evelyne Gebhardt, Antanas Guoga, Sergio Gutiérrez Prieto, Robert Jarosław Iwaszkiewicz, Liisa Jaakonsaari, Philippe Juvin, Antonio López-Istúriz White, Marlene Mizzi, Robert Rochefort, Virginie Rozière, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Olga Sehnalová, Igor Šoltes, Ivan Štefanec, Mylène Troszczynski, Anneleen Van Bossuyt, Marco Zullo
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Lucy Anderson, Birgit Collin-Langen, Edward Czesak, João Pimenta Lopes, Julia Reda, Dariusz Rosati, Lambert van Nistelrooij, Sabine Verheyen, Kerstin Westphal